

Przegląd Sądowy

MIESIĘCZNIK

KRZYSZTOF STRZELCZYK

Skuteczność wyroku uwzględniającego powództwo
o wyłączenie wspólnika ze sp. z o.o.

WŁODZIMIERZ DZIERŻANOWSKI

Skutki wyroku TS w sprawie C-652/22 dla udziału
wykonawców z państw trzecich w postępowaniu
o udzielenie zamówienia w kraju członkowskim UE

ANTONI ŻUKOWSKI

„Święta własność”. O problemie egzekucji
z nieruchomości służących do wykonywania
praktyk religijnych

www.czasopisma.wolterskluwer.pl

Wolters Kluwer

Zasady składania materiałów do publikacji

- Redakcja prosi Autorów, aby materiały przeznaczone do publikacji były przysyłane pocztą elektroniczną na adres: pl.PrzeglądSadowy@wolterskluwer.com.
 - Artykuły powinny liczyć do 1 arkusza wydawniczego (1 ark. = 40 tys. znaków łącznie ze spacjami i przypisami), a glosy ok. 0,5 arkusza wydawniczego (20 tys. znaków łącznie ze spacjami i przypisami).
 - Do nadesłanego artykułu należy dołączyć: a) tłumaczenie tytułu artykułu na język angielski, b) słowa kluczowe w języku polskim i angielskim, c) abstrakt w języku polskim i angielskim – o objętości ok. 1000 znaków ze spacjami każde (ok. 1/2 strony znormalizowanego komputeropisu) oraz d) **bibliografię załącznikową**, e) numer **ORCID**.
 - Redakcja zastrzega sobie możliwość dokonywania skrótów, poprawek stylistycznych, językowych i interpunkcyjnych oraz wprowadzania śródtytułów.
 - Autorzy proszeni są o podawanie – przy wysyłanym materiale – a) adresu poczty elektronicznej i b) telefonów kontaktowych, a także c) adresu zamieszkania oraz d) tytułu naukowego, zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji. W wypadku przyjęcia materiałów do publikacji Autorzy będą proszeni o zgłoszenie danych osobowych potrzebnych do deklaracji podatkowej.
 - Artykuły zamieszczane w „Przeglądzie Sądowym” są poddawane recenzji.
 - Materiał przeznaczony do publikacji w „Przeglądzie Sądowym” nie może być nigdzie wcześniej publikowany ani rozpatrywany pod kątem publikacji w innym czasopiśmie.
 - Autor, przekazując tekst Redakcji, przenosi na Wydawcę wyłączne prawo do jego publikacji (prawa autorskie i wydawnicze).
 - Redakcja informuje, że *ghostwriting* oraz *guest authorship* są przejawem nierzetelności naukowej – wszelkie wykryte przypadki będą dokumentowane, a odpowiednie podmioty (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.) powiadamiane. *Ghostwriting* wystąpi wtedy, gdy ktoś wniósł istotny wkład w powstanie publikacji bez ujawnienia swojego udziału jako jeden z autorów lub bez wymienienia jego roli w podziękowaniach zamieszczonych w publikacji. *Guest authorship* polega na tym, że udział autora jest znikomy lub w ogóle nie miał miejsca, a mimo to jest autorem lub współautorem publikacji.
 - Autorzy są proszeni o stosowanie się do wskazówek dla Autorów artykułów do czasopism Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., zamieszczonych pod adresem <https://www.wolterskluwer.com/pl-pl/solutions/informacje/dla-autorow>.
 - Redakcja uprzejmie informuje, że za publikację w „Przeglądzie Sądowym” nie są wypłacane honoraria autorskie.
 - Dodatkowe informacje o „Przeglądzie Sądowym” można odnaleźć na stronie czasopisma: <http://www.czasopisma.wolterskluwer.pl/przeglad-sadowy>.
-

4

kwiecień

2025

Przegląd Sądowy

CZASOPISMO POŚWIĘCONE PRAWNYM
ZAGADNIENIOM WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

www.czasopisma.wolterskluwer.pl

Wolters Kluwer

Redaktor Naczelny
TADEUSZ ERECIŃSKI

Kolegium Redakcyjne

Masahisa Deguchi
Leszek Garlicki
Małgorzata Gersdorf
Peter Gottwald
Jacek Gudowski
Viktória Harsági
Krzysztof Pietrzykowski (redaktor merytoryczny)
Marta Romańska
Stanisław Zabłocki
Andrzej Zoll

Sekretarz Redakcji

Klaudia Szawłowska
pl.PrzeglądSadowy@wolterskluwer.com
Redaktor języka angielskiego
Roman Wojtasz
Redaktor statystyczny
Anna Kieszek-Sobczyńska

Za publikację naukową na łamach „Przeglądu Sądowego” Autor otrzymuje 70 pkt
(zgodnie z załącznikiem do komunikatu Ministra Nauki z 5.01.2024 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, wydanego na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.).

Wskaźnik Index Copernicus Value (ICV) 2023: 60.26 punktów.

Wersją podstawową (referencyjną) czasopisma jest wersja papierowa.

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

Dyrektor Działu Publikacji Periodycznych:

Klaudia Szawłowska, klaudia.szawłowska@wolterskluwer.com

Sekretariat: czasopisma@wolterskluwer.pl

<http://www.czasopisma.wolterskluwer.pl/przegląd-sadowy>

Sprzedaż i prenumerata:

Księgarnia internetowa Wolters Kluwer Polska www.Profinfo.pl – tel. +48 732 122 863
lub infolinia 801 044 545, e-mail: PL-prenumerata@wolterskluwer.com
Ruch – tel. 22 693 70 00 lub 801 800 803, Kolporter – tel. 801 40 40 44,
GLM – tel. +48 504 914 773, Garmond – tel. 22 837 30 08

ARTYKUŁY

Krzysztof Strzelczyk

Skuteczność wyroku uwzględniającego powództwo o wyłączenie współnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością 5

Joanna Kielin-Maziarz

Wpływ Krajowej Rady Sądownictwa na status prawny asesorów sądowych i nowo powoływanych sędziów 30

Włodzimierz Dzierżanowski

Skutki wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-652/22 dla udziału wykonawców z państw trzecich w postępowaniu o udzielenie zamówienia w kraju członkowskim Unii Europejskiej 44

Antoni Żukowski

„Święta własność”. O problemie egzekucji z nieruchomości służących do wykonywania praktyk religijnych 58

Małgorzata Agata Panek

Zabezpieczenie wykonania obowiązku usunięcia urządzeń w umowach o dzierżawę gruntu pod farmę fotowoltaiczną 76

Aneta Tańska-Łapczyńska

Czy aktualne brzmienie art. 301 k.p.k. w sposób rzeczywisty gwarantuje podejrzanemu prawo do korzystania z pomocy obrońcy? 90

ORZECNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH CYWILNYCH

Piotr Króliński

Wpływ pojęcia dobra dziecka na stosowanie wyjątków od zasady niezwłocznego nakazania powrotu małoletniego do państwa jego stałego pobytu. Głosa krytyczna do postanowienia Sądu Najwyższego z 25.04.2023 r., II CSKP 2340/22 105

ARTICLES

Krzysztof Strzelczyk

Effectiveness of a judgment upholding an action to remove a shareholder from a limited liability company	5
--	---

Joanna Kielin-Maziarz

Influence of the National Council of the Judiciary on the legal status of court assessors and newly appointed judges	30
--	----

Włodzimierz Dzierżanowski

Effects of the judgment of the Court of Justice of the EU in case C-652/22 on the participation of contractors from third countries in the procurement procedure in an European Union Member State	44
--	----

Antoni Żukowski

'Sacred property'. The problem of enforcement on real property used for religious practices	58
---	----

Małgorzata Agata Panek

Securing the performance of the obligation to remove devices in agreements on the lease of land for use as a photovoltaic farm	76
--	----

Aneta Tańska-Łapczyńska

Does the current wording of Article 301 of the Criminal Procedures Code actually guarantee the suspect the right to benefit from the aid of a defence attorney?	90
---	----

JUDGMENTS OF THE SUPREME COURT IN CIVIL CASES

Piotr Króliński

The impact of a child's best interests on exceptions to the principle of the immediate return to its country of habitual residence. Critical commentary on the Supreme Court's decision of 25 April 2023, II CSKP 2340/22	105
---	-----

Krzysztof Strzelczyk

sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku

Skuteczność wyroku uwzględniającego powództwo o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Słowa kluczowe: wyrok wyłączający wspólnika ze spółki z o.o., cena przejęcia udziałów, termin zapłaty ceny przejęcia, skuteczność wyroku uwzględniającego powództwo o wyłączenie wspólnika, sposoby ustalania przejemców udziałów, bezskuteczność wyroku uwzględniającego powództwo o wyłączenie wspólnika

1. Wprowadzenie

Wyłączenie wspólnika po raz pierwszy zostało unormowane w polskim systemie prawnym w art. 104–106 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością¹. Utrzymana w art. 280–282 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.06.1934 r. – Kodeks handlowy² instytucja wyłączenia wspólnika została obecnie niemal identycznie uregulowana w art. 266–269 ustawy z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych³. Przyjęty w polskim systemie prawnym sposób rozwiązywania konfliktów między wspólnikami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością różni się od regulacji obowiązujących w innych państwach⁴.

¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz.U. Nr 82, poz. 602). W art. 7 obowiązującego wcześniej dekretu o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z 8.02.1919 r. („Dziennik Praw” z 1919 r. Nr 15, poz. 201) przewidziano jedynie, że: „Jeżeli wspólnik nie uiszcza wpłaty na udziały w umówionym terminie, winien być w ciągu dni 8-iu od uchybionego terminu wezwany przez zarząd do jej dopełnienia w ciągu dni 8 od doręczenia wezwania. Po bezskutecznym upływie powyższych terminów winien zarząd w ciągu następnych dni 14: albo wdrożyć przeciw niepłacącemu postępowanie celem ściągnięcia zaległości, albo przystąpić do sprzedaży udziału bądź przez przetarg publiczny, bądź z wolnej ręki albo wykluczyć niepłacącego ze spółki, uznając jego udział za przepadły na rzecz uzupełniających udział wspólników”.

² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.06.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.), dalej – k.h.

³ Ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.), dalej – k.s.h.

⁴ Zob. M. Wach-Pawliczak, *Wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2016, s. 52.

Obok umorzenia udziałów (art. 199 k.s.h.), śmierci wspólnika (art. 183 k.s.h.) i zbycia udziałów (180 k.s.h.) wyłączenie wspólnika jest jednym ze sposobów ustania lub zmiany członkostwa w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością⁵, przy czym wyróżnia się tym, że do pozbawienia członkostwa wspólnika w tej spółce dochodzi wbrew jego woli, na żądanie innych wspólników, z przyczyn leżących po jego stronie⁶. Do podobnego skutku, tj. ustania członkostwa w spółce z inicjatywy pozostałych wspólników, prowadzi także przymusowe (automatyczne) umorzenie wszystkich udziałów należących do wspólnika.

Obie instytucje różnią się jednak istotnie w zakresie przesłanek zastosowania i wymaganej procedury. Dał temu wyraz Sąd Najwyższy w wyroku z 12.05.2005 r.⁷, jednocześnie opowiadając się za tym, że instytucja przymusowego umorzenia udziałów nie może być wykorzystywana do usunięcia wspólnika ze spółki z przyczyn, które ma na względzie art. 266 § 1 k.s.h.⁸ Stanowiłoby to, z jednej strony, obejście art. 266 k.s.h., z drugiej zaś – byłoby sprzeczne z wymaganiami stawianymi przez art. 199 k.s.h. postanowieniom umowy spółki dotyczącym przymusowego umorzenia udziałów. Przyjmuje się bowiem, że przesłanki przymusowego umorzenia udziałów realizowanego w drodze uchwały zgromadzenia wspólników powinny być w umowie spółki określone w sposób eliminujący uznaniowość zgromadzenia wspólników przy ich ustalaniu.

Sąd Najwyższy w wymienionym wyroku odniósł się także do relacji między automatycznym umorzeniem udziału a wyłączeniem wspólnika. Uznał, że w równym stopniu nie jest dopuszczalne określenie w umowie spółki przesłanek automatycznego umorzenia udziałów w sposób umożliwiający ich uznaniowość. Skoro chodzi tu o umorzenie następujące w razie ziszczenia się określonego zdarzenia, bez podejmowania przez zgromadzenie wspólników uchwały o umorzeniu, miarodajne zdarzenie musi być oznaczone dokładnie

⁵ Zob. na temat dopuszczalności wypowiedzenia umowy spółki lub zrzeczenia się udziałów w spółce z o.o. – K. Kopaczynska-Pieczniak, *Ustanie członkostwa w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością*, Kraków 2002, s. 300 i n., a także postanowienie SA w Warszawie z 17.04.2000 r., I ACa 1175/99, „Prawo Gospodarcze” 2002/1, s. 48, LEX nr 50006, w którym Sąd na tle Kodeksu handlowego dopuścił wystąpienie wspólnika przez przewidziane w umowie wypowiedzenie udziału w spółce. Zob. też w tej kwestii: J. Brol, M. Safjan, *Wypowiedzenie umowy spółki*, „Przegląd Prawa Handlowego” 1996/11, s. 2 i n.; A. Kappes, *Uwolnienie „więźnia korporacyjnego” spółki z o.o. przez wypowiedzenie udziału w spółce*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2015/10, s. 38–44; A. Pęczyk-Tofel, M.S. Tofel, „Wyjście” wspólnika lub akcjonariusza ze spółki kapitałowej, „Przegląd Prawa Handlowego” 2010/7, s. 42.

⁶ Instytucja wyłączenia wspólnika poza spółką z ograniczoną odpowiedzialnością funkcjonuje także w nieco innej postaci w prostej spółce akcyjnej (art. 300⁴⁹ k.s.h., który wszedł w życie 1.07.2021 r.). W art. 300⁵⁰ k.s.h. dopuszczono też powództwo o ustąpienie wspólnika na jego żądanie.

⁷ Sygn. akt V CK 562/04, OSNC 2006/4, poz. 70, LEX nr 156998, z glosami: W.J. Katnera, „Glosa” 2007/2, s. 23; M. Rodzyńkiewicz, „Prawo Spółek” 2007/9; P. Brzezińskiego, „Monitor Prawniczy” 2007/20, s. 1156; A. Kocha, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2007/11, poz. 122, oraz z omówieniem K. Bilewskiej, *Przesłanki automatycznego umorzenia udziałów w spółce z o.o.*, „Palestra” 2006/9–10, s. 268; J. Krucalak-Jankowskiej, *Przegląd orzecznictwa SN z zakresu prawa handlowego za rok 2005*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2006/3, s. 48.

⁸ Zob. m.in.: M. Wach-Pawliczak, „Sankcyjne” umorzenie udziałów – dopuszczalna czy niedopuszczalna praktyka wspólników spółki z o.o.?, „Monitor Prawa Handlowego” 2016/4, s. 20; S. Trojanowski, *Umorzenie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jako sankcja* [w:] *Kodeks spółek handlowych po pięciu latach*, red. J. Frąckowiak, Wrocław 2006, s. 602.

i w sposób wykluczający czynnik uznania w zakresie jego ustalenia przez zarząd spółki. Tymczasem stwierdzenie przyczyn dotyczących wspólnika, które ma na względzie art. 266 § 1 k.s.h., łączy się na ogół z dokonywaniem ocen postępowania wspólnika, a więc zakłada element uznania.

Wyłączenie wspólnika nie ma swego odpowiednika w spółce akcyjnej. Najbardziej zbliżoną instytucją jest przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy uregulowany w art. 418 k.s.h. Zasadnicza różnica polega na tym, że do przymusowego wykupu dochodzi w trybie pozasądowym i niezależnie od przyczyn leżących po stronie akcjonariusza, którego udziały mają być wykupione. Decyzja w przedmiocie wykupu należy do akcjonariuszy dysponujących określoną częścią kapitału zakładowego⁹.

Wyłączenie wspólnika wykazuje pewne podobieństwa do instytucji wyłączenia wspólnika ze spółki osobowej uregulowanej w art. 63 k.s.h., przy czym odmiennosc polega na tym, że wyłączenie wspólnika spółki osobowej wiąże się z żądaniem rozwiązania spółki przez sąd z ważnych powodów w sytuacji, gdy powód taki zachodzi po stronie jednego ze wspólników. Poza tym nie ma znaczenia reprezentowany przez pozostałych wspólników udział w majątku spółki¹⁰.

W zasadzie przepisy dotyczące wyłączenia wspólnika mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Jedyne odstępstwo w zakresie legitymacji czynnej może polegać na obniżeniu wymaganej liczby wspólników po stronie powodowej (art. 266 § 2 k.s.h.). Oznacza to, że wspólnicy nie mogą skutecznie wyłączyć tej instytucji w umowie spółki ani modyfikować jej w pozostałym zakresie¹¹.

Kodeksowa regulacja wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością obejmuje przepisy o charakterze nie tylko materialnoprawnym, lecz także procesowym. Zawarte w art. 266–269 k.s.h. przepisy procesowe mają charakter *lex specialis* w stosunku do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego¹².

Żądanie wyłączenia wspólnika może być zrealizowane w procesie. O tym trybie postępowania, oprócz wynikającego z art. 13 § 1 k.p.c. domniemania procesu w sprawach cywilnych, przesadzają użyte w art. 266–269 k.s.h. sformułowania: „prawo wystąpienia z powództwem”, „powinni być pozwani” (art. 266 § 2 k.s.h.), „doręczenia pozwu” (art. 267 § 1 k.s.h.), „zabezpieczenie powództwa” (art. 268 k.s.h.), „doręczenia mu pozwu” (art. 269 k.s.h.).

⁹ Zob. m.in.: P. Bielski, *Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy a natura spółki akcyjnej*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001/9, s. 12; P. Plesiński, *Procedura przymusowego wykupu udziałów oraz akcji (squeeze out) w przepisach prawa holdingowego*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2023/5, s. 10; W. Popiołek, *Przeprowadzenie przymusowego wykupu akcji w trybie art. 418 Kodeksu spółek handlowych – zagadnienia wybrane*, „Rejent” 2003/6, s. 141; R. Stefanicki, *Spory wokół instytucji przymusowego wykupu akcji*, „Państwo i Prawo” 2022/7, s. 129; A. Szumański, *Przymusowy wykup akcji drobnych akcjonariuszy*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001/11, s. 1.

¹⁰ Zob. A. Kidyba, *Kilka uwag na tle instytucji wyłączenia wspólnika w spółce z o.o.* [w:] *Jus et remedium. Księga jubileuszowa Profesora Mieczysława Sawczuka*, red. A. Jakubecki, J.A. Strzępka, Warszawa 2010, s. 282, 283.

¹¹ A. Wasilewski, *Wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w prawie polskim*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica” 2006/68, s. 132.

¹² Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 ze zm.), dalej – k.p.c.

Proces o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jako sprawa ze stosunku spółki, zgodnie z art. 458² § 1 pkt 3 k.p.c., należy do kategorii spraw gospodarczych. W obecnym stanie prawnym ukształtowanym ustawą z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹³ sprawy te ponownie są rozpoznawane w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych w I instancji przez sądy gospodarcze.

Wyłączenie wspólnika jest jednym z elementów osobowych występujących w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością¹⁴. Obok elementu osobowego istotne jednak znaczenie dla funkcjonowania tej instytucji mają względy kapitałowe. To one w każdym wypadku decydują o prawie do żądania wyłączenia. Element osobowy jest zmienny i nie odgrywa takiej roli, jak element kapitałowy, gdyż prawo żądania mają zawsze tylko ci wspólnicy, którzy reprezentują więcej niż połowę kapitału zakładowego¹⁵. Nadanie instytucji wyłączenia wspólnika prymatu osobowego czy kapitałowego prowadzi do określonych konsekwencji procesowych, rozpatrywanych w płaszczyźnie niemajątkowego lub majątkowego charakteru roszczenia, a to z kolei wpływa na określenie właściwości rzeczowej sądu. Występujące w tym zakresie rozbieżności w piśmiennictwie i orzecznictwie¹⁶ ocenił Sąd Najwyższy w uchwale z 6.06.2007 r.¹⁷, przyjmując, że sprawa o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest sprawą o prawa majątkowe. W zależności od wartości przedmiotu sporu sprawy o wyłączenie wspólnika rozpoznają sądy rejonowe lub okręgowe (art. 16 ust. 1 i art. 17 pkt 4 k.p.c.).

Powództwo o wyłączenie wspólnika zalicza się do powództw o ukształtowanie prawa, albowiem jego celem jest rozwiązanie stosunku prawnego łączącego wspólnika ze spółką¹⁸. Celem gospodarczym, jakiemu ma służyć instytucja wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jest przede wszystkim zażegnanie konfliktu istniejącego między wspólnikami, który paraliżuje prawidłowe funkcjonowanie spółki, przy jednoczesnym zachowaniu jej bytu prawnego¹⁹. Wyrok uwzględniający powództwo ma nie tylko kształtujący charakter, ale jest to równocześnie wyrok konstytutywny, z tym że skutek w postaci

¹³ Ustawa z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469).

¹⁴ Zob.: J.A. Strzępka, E. Zielińska [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. P. Pinior, J.A. Strzępka, Warszawa 2013, s. 591; A. Szumański, *Wyłączenie kilku wspólników spółki z o.o. przez jednego wspólnika większościowego*, „Prawo Spółek” 2007/4, s. 2; M. Imach, *Elementy osobowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynikające wprost ex lege, tj. z przepisu prawa*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2002/10, s. 17, 18.

¹⁵ A. Kidyba, *Kilka uwag...*, s. 282, 283.

¹⁶ Zob. m.in. postanowienie SN z 8.10.1997 r., II CZ 108/97, OSNC 1998/4, poz. 57, LEX nr 32198, w którym opowiedziano się za majątkowym charakterem sporu. Przeciwnie stanowisko zajął SN w postanowieniu z 3.12.2002 r., I CZ 163/02, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2004/5, poz. 60, LEX nr 103029, z głosem S. Sołtyśńskiego („Orzecznictwo Sądów Polskich” 2004/5, poz. 60).

¹⁷ Uchwała SN z 6.06.2007 r., III CZP 56/07, OSNC 2008/7–8, poz. 79, LEX nr 259705.

¹⁸ Zob. postanowienie SN z 26.09.2013 r., II CZ 44/13, LEX nr 1386034.

¹⁹ W doktrynie prawa handlowego przeważa pogląd, że funkcją instytucji wyłączenia wspólnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jest ochrona spółki przed jej rozwiązaniem – zob. m.in. Z. Roszewski, *Zmiany podmiotowe w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2000, s. 127.

rozwiązania stosunku członkostwa dotychczasowego wspólnika ze spółką powstaje *ex tunc*, tj. od daty doręczenia pozwanemu wspólnikowi pozwu (art. 269 k.s.h.)²⁰.

Powództwo to ma szczególnie charakter. Mimo że proces toczy się tylko między wspólnikami, bez udziału spółki, wyrok wyłączający wspólnika kształtuje stosunki prawne między spółką jako osobą prawną a wspólnikiem, który ma być wyłączony. Powództwo wnosi nie spółka jako osoba prawna, lecz wspólnicy²¹. Proces toczy się bez udziału spółki. W sporze przewidzianym w art. 266 k.s.h. muszą brać udział wszyscy wspólnicy. Uregulowana w art. 266 k.s.h. kwestia legitymacji do wytoczenia powództwa w sferze prawa formalnego aktualizuje się w zagadnieniach dotyczących współuczestnictwa procesowego, charakteru tego współuczestnictwa²² oraz dopuszczalności cofnięcia pozwu²³. Obowiązująca w tym zakresie regulacja zawiera wiele postanowień, które mają na celu ochronę interesów wspólnika podlegającego wyłączeniu. Należą do nich wymagania skierowane do strony dochodzącej roszczenia związane z dysponowaniem określonym potencjałem kapitałowym (w każdym przypadku więcej niż połowę kapitału zakładowego, art. 266 § 1 k.s.h.)²⁴, a także wymagania dotyczące koniecznej liczby wspólników występujących po stronie powodowej wskazane w ustawie (art. 266 § 1 k.s.h.) lub umowie spółki (art. 266 § 2 k.s.h.)²⁵.

Powodowie dochodzący wyłączenia muszą nadto wykazać, że wyłączenie wspólnika usprawiedliwiają „ważne przyczyny”. W ten sposób podkreśla się nadzwyczajny charakter instytucji wyłączenia wspólnika. Zarazem wobec użycia zwrotu niedookreślonego jako przesłanki wyłączenia na sądzie rozstrzygającym sprawę ciąży obowiązek nadania pojęciu ważnej przyczyny konkretnej normatywnej treści²⁶.

²⁰ Tak M. Wach-Pawliczak, *Wyłączenie wspólnika...*, s. 180.

²¹ Zob. postanowienie SN z 28.02.1991 r., II CZ 277/90, LEX nr 1671706.

²² Zob. K. Strzelczyk, *Legitymacja procesowa i współuczestnictwo w sporze o wyłączenie wspólnika spółki z o.o.* [w:] *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Erciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz, Warszawa 2016, s. 56.

²³ Zob. M. Wocka, *Cofnięcie pozwu (bez zrzeczenia się roszczenia) przez współuczestnika w postępowaniu o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2014/1, s. 123 i n., a także wyrok z 5.02.2014 r., V CSK 156/13, LEX nr 1441201, w którym SN przyjął, że cofnięcie pozwu przez jednego ze wspólników wymaga dla swej skuteczności zgody pozostałych wspólników (art. 72 § 1 pkt 1 i § 2, art. 73 § 2 k.p.c.).

²⁴ Zob. E. Wójtowicz, *Kryterium kapitałowe przy prawie żądania wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* [w:] *Kodeks spółek handlowych po 15 latach obowiązywania*, red. J. Frąckowiak, Warszawa 2018, s. 916–926.

²⁵ Zob. w tym zakresie m.in.: S. Bugno, M. Rodzyńkiewicz, *Wyłączenie ze spółki z o.o. wspólnika mniejszościowego spółki dwuosobowej*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2019/6, s. 48; K. Strzelczyk, *Legitymacja procesowa...*, s. 56; J. May, *Wytoczenie powództwa o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako przejaw nadużycia prawa procesowego* [w:] *Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie*, t. 2, red. M. Dumkiewicz, K. Kopaczynska-Pieczniak, J. Szczotka, Warszawa 2020, s. 866; A. Szumański, *Wyłączenie...*, s. 2.

²⁶ Zob. m.in.: J. Kaspryszyn, *Ważne przyczyny wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2014/362, s. 160; K. Kopaczynska-Pieczniak, M. Dumkiewicz, *Ważne powody w stosunkach spółek handlowych* [w:] *Współczesne problemy prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej*, red. A. Kidyba, R. Skubisz, Warszawa 2007, s. 148 i n.; Z. Roszewski, *Wyłączenie wspólnika ze spółki*

Szczególne wymagania odnoszą się także do obligatoryjnej treści wyroku uwzględniającego powództwo oraz do skuteczności tego wyroku, zależnych od zachowania współników lub osób trzecich. Mimo wielu lat obowiązywania Kodeksu spółek handlowych, a wcześniej Kodeksu handlowego, kwestie te nadal budzą wątpliwości.

2. Wyrok sądu I instancji uwzględniający powództwo o wyłączenie współnika

Strukturę wyroku sądu I instancji określa art. 325 k.p.c. Stanowi on, że jego sentencja powinna zawierać wymienienie sądu, sędziów, protokolanta oraz prokuratora, jeżeli brał udział w sprawie, datę i miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku, wymienienie stron i oznaczenie przedmiotu sprawy oraz rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron. Jednocześnie przyjmuje się, że art. 325 k.p.c. określa jedynie minimalne elementy sentencji wyroku sądu i nie wyłącza zamieszczania w nim elementów dodatkowych, uzasadnionych względami celowości i praktycznej przydatności²⁷.

Według szczególnych rozwiązań zawartych w art. 266 § 3 zd. 2 i art. 267 § 1 k.s.h. wyrok uwzględniający powództwo, poza dyspozycją odnośnie do wyłączenia współnika, musi zawierać dwa dodatkowe elementy, a mianowicie musi wskazywać cenę przejęcia udziałów należących do wyłączanego współnika oraz termin, w którym ma zostać zapłacona ta cena wyłączonemu współnikowi. Rozstrzygnięcia w tym zakresie muszą być zamieszczone w wyroku z urzędu, niezależnie od wniosków i stanowisk stron postępowania.

Wyrok, który nie określa ceny przejęcia lub terminu jej zapłaty, jest niewykonalny, a w konsekwencji nie wywołuje skutku prawnego. Powodowie, aby temu zapobiec, mogą na podstawie art. 351 § 1 k.p.c. wystąpić o uzupełnienie wyroku w ciągu dwóch tygodni od jego ogłoszenia, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu – od jego doręczenia. Wniosek o uzupełnienie usprawiedliwia niezamieszczenie w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy sąd powinien zamieścić z urzędu²⁸.

Sformułowanie tenoru wyroku w części uwzględniającej powództwo powinno ograniczać się do wskazania danych współnika wyłączanego oraz firmy spółki, z której zostaje wyłączony. Zbędne jest przytaczanie przyczyn wyłączenia. Okoliczności usprawiedliwiające wyłączenie powinny być wskazane w uzasadnieniu wyroku²⁹.

z o.o. jako następstwo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego ze stosunku spółki, „Przegląd Prawa Handlowego” 1998/1, s. 16–19; wyroki SN: z 19.03.1997 r., II CKN 31/97, OSNC 1997/8, poz. 116, LEX nr 29891; z 10.04.2008 r., IV CSK 20/08, LEX nr 393849.

²⁷ Zob. P. Zdunikowski, *O niektórych konsekwencjach procesowych wydania tytułu egzekucyjnego przeciwko współnikowi spółki jawnej pozwanemu za zobowiązania spółki*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2024/8, s. 22–26.

²⁸ Tak też A. Opalski [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. IIB, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, red. A. Opalski, Warszawa 2018, s. 912.

²⁹ Zob. Z. Roszewski, *Postępowanie w sprawie o wyłączenie współnika*, „Prawo Spółek” 2000/6, s. 23.